

Sant'Atzei Paba

Sa crèsia manna de Simaghis, titulada a Sant'Atzaei, est de su 1833. Aici arresurtat de su liburu de s'arretoria, innui si narat ca sa genti de su pòpulu si fiat agatada po fainas de pregadorias me in sa crèsia de Sant'Atzei Paba, patronu di Simaghis, pesada in su logu innui si narat ca ddoi fiat sa domu de su babbu de su Santu. Nc'aiant betiu a crèsia s'altari mannu e is barandìglias de màrmuri incespiau e sa trona de màrmuri

biancu cun baldachinu de linna traballada. Sa crèsia de oi portat un'afaciada chi assimbillat a cussa de is fràigus neoclàssicus, propassada de unu tabassu, in mesu de custu ddoi at una fentanedda serrada de una bidriera a titulas pintadas. Totu su fràigu est pesau cun perda de arena e matonis arrùbius, invècias is fundamentas sunt de pedra.

A intru ddoi at una navada sola e 6 capellas in is costaus, tres in dònna parti, cun nitzus po arriciri is stàtuas de ghixu de is santus. S'ùnica stàtua de linna, chi no si scit sa data chi dd'ant fata, est cussa titulada a su patronu Sant'Atzei Paba. Sa festa de su patronu si fait duas bortas a s'annu. Sa festa de s'ierru arresurtat s'ùrtimu domìngu de Gennàrgiu, invècias sa festa de s'istadi si fait su 19 de triulas, sa dii chi est mortu su santu. Sa traditzioni populari, de cent'annus a imoi, narat ca Sant'Atzei fiat nàsciu me in Simaghis. Custa traditzioni ndi benit de s'assimìgiu de su topònimu Simaghis cun su nòmni de su Santu, Simmaco in italianu. No s'agatat mancu unu documentu chi potzat cumprobai custu d'iciu.

In contu de custu Paba santu, su de duus Pabas sardus (Ilàriu fiat su primu), de s'unicu documentu ufitziali, su "Liber Pontificalis", arresurtant sceti sa datas chi dd'ant eligiu a su pontificau e cussa de candu est est mortu, 498-514 (seus a ss'acabu de su se IV e a s'incumentzu de su de V sèculus), a prus de su nòmni de su babbu: Fortunau. Is àteras novas pertocant su pontificau cosa sua turmentau meda. Issu etotu me in is scritus cosa sua narat ca est sardu de nàscida. Est arribada fintzas a nosu, intra de is àteras, una lìtera de incoramentu, dedicada de Paba Atzei, acapiu a sa terra innui fiat nàsciu, a is religiosus africanus disterraus me in Sardigna de su rei de is Vàndalus Trasamundu, poita ca no boliant arreconnosci sa religioni ariana.